

ھەرئىمى كوردستان - عىراق
ئەنجومەنى نىشتمانىي
كوردستان - عىراق

ئەنجومەنى نىشتمانىي كوردستان - عىراق

پروژەكۆلەكان

40

سالى / 2007 - بەرگى چل

چاپى يەكەم / سالى 2007

پیریت

- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (10) خولی دووهمی ههلبژاردن – سی شهممه 2007/4/17 ل 5
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (11) خولی دووهمی ههلبژاردن – چوار شهممه 2007/4/18 ل 77
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (12) خولی دووهمی ههلبژاردن – سی شهممه 2007/4/24 ل 127
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (13) خولی دووهمی ههلبژاردن – چوار شهممه 2007/4/25 ل 181
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (14) خولی دووهمی ههلبژاردن – دوو شهممه 2007/5/7 ل 241
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (15) خولی دووهمی ههلبژاردن – چوار شهممه 2007/5/9 ل 319
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (16) خولی دووهمی ههلبژاردن – دوو شهممه 2007/5/14 ل 361
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (17) خولی دووهمی ههلبژاردن – سی شهممه 2007/5/15 ل 405
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (18) خولی دووهمی ههلبژاردن – یهك شهممه 2007/5/27 ل 457
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (19) خولی دووهمی ههلبژاردن – دوو شهممه 2007/5/28 ل 519
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (20) خولی دووهمی ههلبژاردن – سی شهممه 2007/5/29 ل 585

بەرپز سەرۆكى ئەنجومەن.

بەناوى خوداى بەخشندەو مېھرەبان

بەناوى گەلەو

ئەنجومەنى نىشتىمانىي كوردستان - عىراق

بىرپار

پشت بە حوكمى بىرگە (1) ى ماددە (56) لە ياساى ژمارە (1) ى سالى 1992 ى ھەموارگراو وبەپى پيشنيارى ئەنجومەنى وەزىرانى ھەرىمى كوردستان - عىراق، ئەنجومەنى نىشتىمانىي كوردستان- عىراق لە دانىشتنى ژمارە (1) ى ئاساى خۆى لە پىكەوتى // 2007 ئەم بىرپارەى خوارەووى دا:-
ماددەى يەكەم: سەرپەرشتىارى دادىي كە تەمەنى شەست و پىنج سالى تەواوگىرد خانەنشىن دەكرى ومووچەى خانەنشىن كىردنەكەشى كۆى ئەو مووچە و دەرمالەيە دەبى كە وەرىدەگرىت، لە رۆزى خانەنشىن كىردنىدا.

ماددەى دوووم: ئەگەر سەرپەرشتىارى دادىي لەكاتى خزمەت كىردندا كۆچى دوايىكرىد يان بەھۆى بارى تەندروسىتەو خانەنشىن كرا، ئەوا حوكمەكانى بىرگەى ((يەكەم)) ى سەبارەت بە بىر مووچەى خانەنشىنەكەى بۆ پىادە دەكرىت.

ماددەى سىيەم: كار بەھىچ دەقنىك ناكىرى گەر لەگەل حوكمەكانى ئەم بىرپارە ناكۆك بى.

ماددەى چوارەم: ئەم بىرپارە لە رۆزى بلاوكرىدەووى لە رۆژنامەى فەرمى (وہقائى كوردستان) جىبەجى دەكرى.

بەرپز سەرۆكى ئەنجومەن:

زۆر سوپاس ئەم پرۆژەيش ئاراستەى لىژنەى ياساى و لىژنەى داراىي وئابوورى دەكەين، بۆ دىراسەت كىردنى و پىشكەش كىردنى راپۆرتى تايبەت، خالى سىيەم: خويندەووى يەكەمى پرۆژەى بىرپارىك سەبارەت بە كەسوكارى ئەنفاكراوكان لەھەرىمى كوردستان.

بەرپز عبدالكرىم ابوبكر مصطفى:

بەرپز سەرۆكى ئەنجومەن.

بىرپار

پشت بە حوكمەكانى بىرگە (1) ى ماددە (56) و (53) لە ياساى ژمارە (1) ى سالى 1992 ى ھەموارگراو ولەسەر داواى ئەنجومەنى وەزىرانى ھەرىمى كوردستان، ئەنجومەنى نىشتىمانىي كوردستان - عىراق، لە دانىشتنى ژمارە (1) ى رۆزى // / 2007 ىدا بىرپارى دەرچواندىنى ئەم بىرپارەى خوارەووى دا:
1- ياساى ژمارە (3) ى سالى 1999 ھەموو بوارەكانى ئەنفال وكىشەكانى ئەنفاكراوكان دەگرىتەو.
2- كەسوكارى ئەنفاكراوكان كە بەرزەوئەندىيەكەيان ھەبى، بۆيان ھەيە لەلای دادگاو لايەنە تايبەتمەندەكان تانە لەو بىرپارانە بدەن، كە لەبارەيانەو دەرچوون ولەگەل ياساكەى سەرەوودا ناگونجىن وداواى راستكرىدەووى بارەكەيان بكەن.

1- ھەموو ئەو كەس و خىزانانەى كەمندانى ئەنفاكراوھگانىيان بەناوى خۇيان تۆماركردووه لە لىپرسىنەوھى ياساى دەبووردىن و سەر لەنوئى بەناوى داىك و باوكى شەرعىيان بەپىيى داواكارىيەك كە لەلايەن خاوەن بەرژەوھەندىيى ياخود داواكارى گشتى پىشكەش كرابى تۆماردەكرىن.

2- پىويستە لەسەر ئەنجومەنى وەزىران ھوكمەكانى ئەم بىرپارە جىبەجى بكن.

3- كار بەھىج دەفئىك ناكرىت گەر لەگەل ھوكمەكانى ئەم بىرپارە ناكوك بىت.

4- ئەم بىرپارە لەرۆزى بلاوكردەوھى لە رۆژنامەى فەرمى (وھقائىعى كوردستان)دا جىبەجى دەكرىت.

بەرپز سەرۆكى ئەنجومەن:

ئەم پرۆژەيە ئاراستەى لىژنەى ياساى و لىژنەى مافى مرؤف و لىژنەى پىشمەرگە دەكرىت كەپەيوھەندى ھەيە پىوھەيوھ، بۇ ھەمان مەبەست و ھكو پرۆژەكانى پىشو، خالى چوارەم: خويئندەوھى يەكەمى پرۆژەى ياساى يەكەم ھەمواركردنى ياساى رىكخستنى مولكىيەتى كشتوكالى ژمارە(90)ى سالى 1975.

بەرپز قادر سعید خضر (زانا):

بەرپز سەرۆكى ئەنجومەن.

بىرپار

پشت بەھوكمى بىرگە(1) لە ماددەى (56) لە ياساى ژمارە(1)ى سالى (1992)ى ھەمواركراو، ولەسەرداواى وەزىرى كشتوكال و ئاودىرى و رەزامەندى ئەنجومەنى وەزىران، ئەنجومەنى نىشتمانىيى كوردستان – عىراق، لە دانىشتنى ژمارە ( )ى رۆزى //2007يدا ئەم بىرپارەى خوارەوھى دەرچوواند:

دەقى ماددەى ھەشتەم لە ياساى ژمارە (90)ى سالى 1975، ياساى رىكخستنى مولكايەتى كشتوكالى لە ناوچەى كوردستانى ئۆتۆنۆمى بەم شىوھى خوارەوھى ھەموار دەكرىت:

ماددەى ھەشتەم: ھەرگەسىكى گوتى مافى تەسەرەفم لە زەوى ئەمىرىيى كشتوكالى دا ھەيە، كە تەسويە نەكراوھ، يان بىرپارەكانى چەسپاندى مافى تەسەرەفم پلەى يەكلاكەرەوھى وەرنەگرتووھ بەپىيى ياساى چاكسازى كشتوكالى يان ئەوھى بىرپارەكانى تەسويەى ھەلۆھشاوھتەوھ و دەركەوتىش تەسەرەفم كىردووھ، بەپىيى مامەلەى كشتوكالى بۇ ماوھى پىنج سالى پىش جىبەجىكردىن ياساى سەرەوھ، ئەوا ئەو رۆوبەرەى كە لەژىر تەسەرەفەتى بەناوى دەولەت تۆماردەكرى و ئەو كەسە بۇ ھەيە تەسەرەفم بكات بەمەرچىك لەيەكەى دابەش كردنى لەو ناوچەيەدا رەت نەكات و ئەمانەى خوارەوھ لەمە بەدەردەبن:

1- زەوى وزارى كشتوكالى و ئەو باخانەى كەمولكى دەولەتن بەپىيى بەلگەنامەى تاپۆى باوھرپىكرراو، دەبنە مولكى سرف.

2- ئەو زەوى وزار و باخانەى بەتەواوى وقف كراون، بەپىيى سەنەدى تاپۆى يان بەلگەى وھقى باوھرپىكرراوى ياساى.

3- ئەو زەويانەى ماوھەكە درەختيان تىدا رويئراوھ كەلە(10)سال كەمتر نەبى و تىكرراى ژمارەى ئەو درەختانەش لە دۆنمىك دا لە(40)درەخت كەمتر نەبى.

ھەرئىمى كوردستان - عىراق
ئەنجومەنى نىشتمانىي
كوردستان - عىراق

ئەنجومەنى نىشتمانىي كوردستان - عىراق

پروژەكۆلەكان

41

سالى / 2007 – بەرگى چل و يەك

چاپى يەكەم / سالى 2007

پیرست

- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (21) خولی دووهمی ههلبژاردن – چوار شههممه 2007/5/30 ل 5
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (22) خولی دووهمی ههلبژاردن – دوو شههممه 2007/6/4 ل 71
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (23) خولی دووهمی ههلبژاردن – سی شههممه 2007/6/5 ل 105
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (24) خولی دووهمی ههلبژاردن – دوو شههممه 2007/6/11 ل 135
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (25) خولی دووهمی ههلبژاردن – چوار شههممه 2007/6/13 ل 139
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (26) خولی دووهمی ههلبژاردن – دوو شههممه 2007/6/18 ل 167
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (27) خولی دووهمی ههلبژاردن – سی شههممه 2007/6/19 ل 171
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (28) خولی دووهمی ههلبژاردن – سی شههممه 2007/6/26 ل 203
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (29) خولی دووهمی ههلبژاردن – چوار شههممه 2007/6/27 ل 241
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (30) خولی دووهمی ههلبژاردن – دوو شههممه 2007/7/2 ل 253
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (31) خولی دووهمی ههلبژاردن – چوار شههممه 2007/7/4 ل 315
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (32) خولی دووهمی ههلبژاردن – دوو شههممه 2007/7/9 ل 365
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (33) خولی دووهمی ههلبژاردن – دوو شههممه 2007/7/17 ل 455
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (34) خولی دووهمی ههلبژاردن – سی شههممه 2007/7/18 ل 501
- پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (1) ی نائاسایی خولی دووهمی ههلبژاردن – دوو شههممه 2007/7/23 ل 569

وہزارہتہ گہی ھہ بیټ، مہ سہ لہن پەر وەر دہ دہ بیټ ئیختیصاصی پەر وەر دہ بیټ، صناعہ دہ بیټ ئیختیصاصی ھہ نده سہیہ کی ھہ بیټ، بہ لآم و ہزیر شہرت نیہ، بہ لآم جہ نابت کہ دہ لئیټ ئہ وہی نہ بیټن، بہ لآم قانونیہ کہ زور چاکہ بؤ جوابی کاک ئارام، لیژنہی یاسایی ئہ و پیشنیارہیان کردبوو، حاکم بامن لہ جیاتی ئہ وان بلیم، وشہی حاکم زور خوشہ ویستہ، ئیستا دوو ئہ ندامی پەر لہ مانمان ھہیہ حاکم بووینہ، ئیستاش دہ لئین ئہ ندام پەر لہ مان حاکم فالان، لہ بہر ئہ وہی کہ دہ بیټہ و ہکیل و ہزیر نایانہ وئ کہ لیمہ کہ بیان لی بکریتہ وہ و لہ بیر بکریت، ئیمہش لہ بہر خاتری ئہ وان قسہ مان نہ کرد، ئیستاکہ کہ خویان پہ شیمانن مہ منوونیان دہ بین، موقتہ رھکی لیژنہی یاسایی تہنہا ئیعترازئیکی لہ سہرہ کہ دہ لئیټ پانزہ سالہ کہ زورہ، منیش پیم وایہ زورہ کاک فاروق نازانم رھنیت چونہ لہ گہ لئ ئہ و ہدا، بؤ و ہزارہتہ گانی تر چیمان وتووہ، کاک فرسہت دہ لئیټ فہرقی ھہیہ و ہزارہتی داد دہ بیټ خیرہی ھہ بیټ، بہ لآم پانزہ سالہ کہ زورہ، ئہ گہر موافق بن دہیکہینہ 12 سال، موقتہ رھکی ئہ ندامانی پەر لہ مان دہ لئین 10 سال ئہ مہ تازہیہ خیرہ کی دہیخہ مہ دہنگہ وہ، کہ 10 سال بیټ خیرہ کہ، کی موافقہ لہ سہر 10 سالہ کہ با دہستی بلند بکات تکایہ، فہرموون کی موافق نیہ، دہیہ ویت و ہکو لیژنہی یاسایی 15 سال بیټ، کہ واتہ 15 سالہ کہ مایہ وہ، ئیستا ماددہ کہ و ہکو پیشنیاری لیژنہی یاسایی بیخوینہ وہ تابیخہینہ دہنگہ وہ.

بہر پیز عونی کمال سعید بزاز:

بہر پیز سہرؤکی ئہنجومہن.

الفقرة الثانية من المادة الثالثة من قانون وزارة العدل رقم (13) لسنة 2007

وكيل الوزارة: يساعد الوزير في توجيه الوزارة والاشراف على شؤونها القانونية والفنية والمالية والادارية والتنظيمية ضمن الصلاحيات التي توكل اليه من قبل الوزير على ان يكون حاصلًا على شهادة جامعية أولية في القانون ومن ذوي الخبرة والممارسة لمدة لاتقل عن خمسة عشر سنة.

بہر پیز سہرؤکی ئہنجومہن:

بہ کوردیہ کہ شہی بیخوینہ وہ فہرموون.

بہر پیز کریم بحری عبد اللہ:

بہر پیز سہرؤکی ئہنجومہن.

رای لیژنہی یاسایی لہ سہر بر گہی دووہم لہ ماددہی سیہم:

بریکاری و ہزارہت: ھاوکاری و ہزیر دہکات لہ ئاراستہ کردنی و ہزارہت و سہر پەر شتی کردنی کاروباری یاسایی و تہکنیکی و دارایی و کارگیپی و رپیکستنہ وہی لہ چوارچیوہی ئہ و دہسٹرؤییانہی کہ لہ لایہن و ہزیرہ وہ پی دہدریت، بہ مہرجیک بروانامہیہ کی سہرہتایی زانکوی لہ یاسا بہ دہسٹہینابی و خاوەن شارہزایی و کارامہی بی کہ ماوہ کہی لہ پانزہ سال کہ مہتر نہ بیټ.

بہر پیز سہرؤکی ئہنجومہن:

دەبىخەمە دەنگەۋە پېشنىياري لىژنەى ياسايى كىيى لەگەلدايە بادەستى بلىند بىكات تىكايە، فەرموون كىيى لەگەلدا نىيە، بەزۆرىنەى دەنگ وەرگىرا. خالى پىجەم لەبەرنامەى كار، خستىنەروو وگفتوگۆكردنى پىرۆژەى ياساي داواكارىتى گشتى. فەرموو لىژنەى ياسايى بىخوئىننەۋە. من داوا دەكەم راپۆرتى لىژنەى ياسايى بىخوئىننەۋە، دواتر لە موناقلەشەدا ماددە بەماددە ئەصلەكە بىخوئىننەۋە.

بەپىز كرىم بىرى عبداللە:

بەپىز سەرۆكى ئەنجومەن.

بۇ/ سەرۆكايەتى ئەنجومەنى نىشتىمانىي كوردستان - عىراق

ب/ راپۆرتى لىژنەى كاروبارى ياسايى

لىژنەكەمان رۆژى 2007/6/14 بۇ تاوتوئىكردنى پىرۆژەى ياساي داواكارى گشتى ھەمواركارو ژمارە (159)ى سالى (1979) كۆبووۋە، پىرۆژەكەش لەلايەن ئەنجومەنى وەزىرانى ھەرىمى كوردستانەۋە خرابوۋە روو، كە دواى خوئىندىنەۋەى يەكەمى لە دانىشتىنى ئاسايى پەرلەمان ژمارە (18) لە 2007/5/27 بۇ لىژنەكەمان پەرمانەكاربوو. دواى گفتوگۆۋ راپۆرتىنەۋە لىژنە بە زۆرىنەى دەنگى ئامادەبووان راپۆرتو راسپاردەكانى خۇى بەم شىۋەى خوارەۋە پىشكەش دەكات:

سەرەتا لىژنەى ياسايى پىشكىرى پىرۆژەكە دەكات وپىشنىيازى دارشتىنى پىشەكەكى بۇ دەكاو ھاوشىۋەى ياسادانانى پەپىرەوكراو لەو ياسايانەى كە لە پەرلەمانى كوردستان - عىراق دەرچووئىنە بە گۆپىنى زنجىرەى ژمارەى بۇ نوسراۋەى وپراى راستكردنەۋەكانى رىزمانى لە چەند بىرگەپەكدا. يەكەم/ ئەۋەى پەپىرەستە بە ماددەى (1) ۋە بە گۆپىنى ناۋەكانىانە بۇ (دادوهران) ئەۋىش بۇ يەكخستىنى دەستەۋازەكانە كە لە ياسادانانەكانى پەرلەمانى كوردستان - عىراق دا پەپىرەوكراۋە لەبارەى ناۋزەدكردنى (قازى) لە حىياتى (حاكم).

دوۋەم/ ماددەى (2) رستەى (ھەمواركارو يان ھەر ياسادانىكى دىكە جىگەى بىگىتەۋە) بىخىتە سەر دواۋەى ماددەكە.

سىيەم/ ماددە (3) ھىچ تىبىنى يەكى لەسەر نىيە.

چوارەم/ ماددەى (4) وشەى (مالى گشتى) بىخىتە سەر دواۋەى ماددەكە پىش وشەى (ھەرىم).

پىنجەم/ ماددەى (5) گۆپىنى وشەى (پىزگرتن) كە لە پىش پىرۆژەكەدا ھاتوۋە بە وشەى (چاۋدىرىكردن).

شەشەم/ ماددەى (6) ھىچ تىبىنىيەكى لەسەر نىيە.

ھەتەم/ ماددەى (7) بىرگەى (سىيەم) بىخىتە سەر پىرۆژەكە بە ھەمواركردنى بىرگەى (سىيەم) لەياساكەدا بەم شىۋەى خوارەۋە:-

سىيەم (سەرۆكى داواكارى گشتى بە ئامادەبوونى وەزىرى داد سوئىند لەبەردەم سەرۆكى ھەرىم دا دەخوات ۋەئەندامانى داواكارى گشتى دىكە سوئىند لەبەردەم سەرۆكى ئەنجومەنى دادوهرى ھەرىم دا دەخۇن).

ھەشتەم/ ماددەى (8) ھىچ تىبىنى يەكى لەسەر نىيە.

نۆپەم/ ماددەى (9) هیچ تېيىنى يەكى لەسەر نىه.

دەيەم/ ماددەى (10) دووبارە دارشتنەووى بەم شىووى خوارەووه:-

(ئەم ياسايە لە مېژووى دەرچواندنىهوه جىبەجى دەكرى و لە رۇژنامەى فەرمى وهفائى كوردستان بلاودهكرىتەوه).

بەلام ئەووى پەيوەستە بە ھۆكارەكانى دانانى ياساكە ليژنەى ياسايى بەدرشت و وردىهوه پشتگىرى لىدەكات، لەبەر ئەووى مەبەستى ھەمواركردى ياساكە بۆ ھەريىمى كوردستان بەجى دىنرىت، لەگەل رىزماندا.

بەريز سەرۇكى ئەنجومەن:

ئىستا ماددە بەماددە دەيخەينە موناقلەشەو، ئەصلى ماددەگە و پاشان رەئىتان لەسەرى.

بەريز عونى كمال سعید بزاز:

بەريز سەرۇكى ئەنجومەن.

المادة (1):

يعد اعضاء الادعاء العام المستمرون في الخدمة حكاماً وفق الدرجات والصنوف والاقدمية والمناصب التي هم عليها عند صدور هذا القانون، وتسري عليهم الاحكام التي تسري على الحكام ويتمتعون بجميع حقوق الحكام وامتيازاتهم.

بەريز كرىم بحرى عبدالله:

بەريز سەرۇكى ئەنجومەن.

ماددەى يەكەم:

ئەندامانى داواكارى گشتى ئەوانەى لەخزمەتكردندا بەردەوامن بەپىي پلەو پۆلین وكۆنى ئەو پۆستەى تىيدايە، لەكاتى دەرچوونى ئەم ياسايە بەدادوهر دەزمىردرىت، ھەمان ئەو ھوكمانەى بەسەر دادوهراندا پىادە دەكرى دەيانگريتەوه، كەلك لەھەموو ماف و تايبەتكارىهكانى دادوهران بەھەمان شىووه وەردەگرى.

بەريز سەرۇكى ئەنجومەن:

رەئى ليژنەتان.

بەريز عونى كمال سعید بزاز:

بەريز سەرۇكى ئەنجومەن.

بەنيسبەت ماددەى يەكەم، كەلىمەى(حاکم)بگۆردرىت ببىتە(قازى) لەبەر ئەووى مستەلەحاتى حاکم لەكوردستان بەنيازين، تەوحيدي بکەين، پيشترىش كەلىمەى حاکمان لابر، ھەمووى بووه كەلىمەى قازى، واتە دادوهر لەجياتى حاکم.

بەريز سەرۇكى ئەنجومەن:

دياره پيشتريش پرؤژهكه ئاراسته لىژنه لىژنه ناوخوش كراوه، كاك سهردار فهرموو، مادام وايه خال به خال رهئى لىژنه ناوخوش وهرده گرین، ئىستا لىژنه ياسايى پيى وايه، حاكمه كان بكرين به قازى، كاك سهردار له سهر مادده لىژنه هيج رهئيتان ههيه.

به پريز سهردار صباح بوزو ههركى:

به پريز سهرؤكى ئه نجومه ن.

ههمان رهئى لىژنه ياساييمان ههيه.

به پريز سهرؤكى ئه نجومه ن:

كەس قەسە لەسەر ئەو ماددە، كاك فاروق فهرموو.

به پريز فاروق جميل صادق / وهزيرى داد:

به پريز سهرؤكى ئه نجومه ن.

وهلا من دهمه وپت له سهر مهسه له لىژنه ته عديله كه قسه بكه، دهمه وپت برپك ته وزىحات بدهمه برايان و خوشكاني ئه ندامانى په رله مان، دهمه وپت به عام له سهر ته عديله كه قسه بكه، به گشتى داواكارى گشتى ئه ركىكى زور قورسه، گرنگى تايبه تى خوئى ههيه، ئه وهى راستى بيت ئه وه و هزيفه تا ئىستا ئيه مال كرابوو، ئه وه ئيه تيمامه لىژنه نه درابوو، مه عمل عيلم و هزيفه داواكارى گشتى له ههموو دونيادا زور موهيمه، حاكم ته نها ئيشى حكوم دانه وه كلاكردنه وهى كيشه يه، به لام ئيديعاى عام له سهره تاى كيشه وه تانيه يه تى، تا ئه وهى ئه گهر قهرارى حاكم له سهر قانونيه، بو ته ميز كردنى قهراركان وه كو ره قيبك له سهر حاكمه جگه له وهى كومه لىژنه ئه ركى ترى له سهر شان هه هه ر شتىك، هه ره قهرارىك، هه ر قانونىك، عيلاقه لىژنه به مه سه له ته عامه وه هه بيت، عيلاقه لىژنه موالى عامه وه هه بيت، عيلاقه لىژنه به مه سائىلى زه ربه وه هه بيتن، ئه وه قهراراتانه لىژنه كه له هه يئاتى ئيدارى دهرده چن له مودير ناحيه كان له قايم مقامه كانه وه دهرده چن به سيفه تى حاكمى جهزا، ئه وان هه مووى ئيديعاى عام ده بى دورى خوئى تيدا ببينيت، واتا ئه ركه كانى ئيديعاى عام زوره نامه وپت وه ختان زور بكوژم ليردها وباسى ته فاصيل بكه، بوئيه ئيمه وه كو وه زاره تى داد پاش ئه وهى كه ئيداره يه كى گرتوه، دهمانه وپت به ههموو نه وعىك ئه وه جيهازه ته فعيل بكهين، بوئيه يه كه له وه مه سه لانه لىژنه كه ئىستا له وه ته عديله دا ئيمه دهمانه وپت سيفه تى قازى بدهينه حاكم، ئه وه يه كه ئه وه ئيه تيمامه لىژنه بدهينى، بو ئه وهى ته شجيعيان بكهين له سهر ئه وه مه سه له يه تا دورى خوئيان ببينن، دووم به پيى قانون، ئه وه شه رت و شه رته لىژنه كه هه يه، بو دانانى دادوهر ههمان شه رت پيويسته له سهر جيگرى داواكارى گشتى كاتىك كه دادمه زرىت، به ههمان مه رجه له دا تيده پهرىت بوئيه، هيج جياوازيه كه نيه له مابه ينى داواكارى گشتى و دادوهر له كاتى شورى دامه زرانديان له ههموو حقوقىك و له ههموو ئيمتيازاتىك، پيم وايه ئه وه ش يه كه له سه به به كانه كه ناوه كانى وه كو يه كه بيت باشه، دواى مه سه له يه كى تريس هه يه، ئيمه زور جار له به عزى شويندا ده بينين ئه زمه لىژنه دادوهر مان هه يه، نيمانه، بوئيه پيم وايه، ئه گهر داواكارى گشتى سيفه تى قازى وه ربرىتن، ئيمه ده توانين ئيستيفاده يان لىژنه بكهين، له وه

ئەم سېيانە ھەر سېكى موئەسەساتى جىاوازان، نابى پەيوەندىيان بەيەكەوۋە ھەبىت، نابى ھىچ لايەكىيان مەربووت بىت بەھىچ لايەكى ترەوۋە، بەرەنى من لە ھەموو شوپىنىك بەنىسبەت شەرت وشروتىشەوۋە، ئەو شەرت وشروتانەى كە بۇ مودەى عام دىارى ئەكرى زۆر زىاترە لەوۋەى كە بۇ حاكىم دىار دەكرىت چۈنكە شوپىنى مودەى عام شوپىنىكە ئەگەر خەلكىكى موستەقىمى تىدا نەبىت، ئىحتىمالە لابادات پاش فەترەيەك، ھەدەقى كارەكەى بردنەوۋە بىت نەك عەدالەت، يەنى ئەمە موشكىلەيەكى گەورەيە، ھەتا لەكۆمەلگەى مەدەنى مودەى عامەكان، پاش فەترەيەك كەئىستىمىرارىيەت ئەكەن فىرى ئەوۋە ئەبن، ئەگەر فەزىيەيەكى بەقوۋەتبان نەبىت فرۇ فىل وشتى وابكەن، حاكىم ئەوۋە ناكات، لەبەر ئەوۋە ئەوكەسانەى كە دىارى ئەكرىت بۇ مودەى عام، ئەبىت لەھەموو بواريكەوۋە تاقى كرابىتەوۋە، تەقىم كرابى بۇ ئەوۋەى تووشى ئەو غەلەتە نەبىت، لەبەر ئەوۋە من ئەلپىم ناحەقىيە بەرامبەر بەدەزگەى دادگا ئەگەر ئەو ناوۋە بگۆرپىن وئەم موئەسەساتە بكەينە يەك، يان ناوۋەكانىيان بكەين بەيەك، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى ئەنجومەن:

زۆر سوپاس سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى ئەنجومەن.

ئىستا بەرپىز وەزىرى داد، ئاماژەى بەشتىك كرد كەوتى، بلىين ئەوانەى كەدەبنە داواكارى گشتى ھەمان مەرجىان دەبىت، وەكو ئەوۋەى كەلە دادوۋەرەكاندا ئەبى ھەبىت، ئىمە ماوۋەيەك لەمەو پىش ھەرلەم پەرلەمانەدا، مەرجى شووكردىنمان لاپرد بۇ ژنان، ئايا ئەوۋەى كەئىستا داواكارى گشتىيەو كچە ھەمان سىفەتى ئەدەنى، ھىنى حاكىم، ئەمە يەك، دوو/ زۆرىك لەو ژنانەى كەلەناو وەزارەتى دادا ھەن و سىفەتى دادوۋەرى گشتىيان ھەيە كەداوايان كردوۋە سىفەتى حاكىميان پى ببەخىرىت، كاتى منال بوون فەترەى ئىجازەى منال بوونىيان بۇ ئەزمىردىت بەخزمەت، گلەيەك وگازندەيەكى زۆر ھەيە مەعەل عىلم ئەوۋە بۇ پىاو ئەكرىت، ئەگەر يەكسانى پەپرەو بكرىت من بزەبىت وايان پى وتم، وتىيان پىاوۋەكان، وەكو ئىمە خزمەتبان ھەيە، خاۋەنى پىنج منالنى ھەقى ئەوۋەيان ھەيە، ببىتە دادوۋەر لەبەر ئەوۋەى ئىجازەى ئومومەى وەرنەگرتوۋە، بەلام بۇ منىكى ژن لەبەر ئەوۋەى ھىنى دايكايەتى خۇمم كردوۋە، منالەم بوۋە ئەو سالىەى كەئىجازەم وەرگرتوۋە، بەخزمەت بۇم حىساب ناكرىت ھىوادارم ئەوۋە لەبەرچاۋ بگىرىت، ئەگەر ھاتوو مەرجەكانى حاكىمى بەسەر دادوۋەرى گشتىدا عەينەن شت بىت، خالى ئەوۋە رەچاۋ بكرىت مەرجى شووكردىن نەمىنىت لەھەردووكاندا، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى ئەنجومەن:

دوایى جوابت دەدرىتەوۋە كاك ملا سعدالدين فەرموو.

بەرپىز ملا سعدالدين عبدالله مولود:

بەرپز سەرۆكى ئەنجومەن.

لە ئیدعای عام دیتمان چەند چالاكى ھەبوو، لە محاکەمەى سەرانی رژیم ھەتا لە دەولەتانی پێشکەوتووئى ئەسکەندەنافى ھەول دەدریئت بۆچالاكکردنى ئیدعای عام کەئیشراف لەسەر قانونیەتی تەحقیقات دەکاتن، ئیشراف لەسەر تەنفیزی قەرارات ھەتا بۆی ھەیه تەعن لە مەحکەمەى تەمییز بدات ئەگەر خیلافیكى تیدا ھەبوو، لیروکائی من یەك مولاھزەم ھەیه، لەماددەى یەكەم دەئیت: یعد اعضاء الادعاء العام المستمرون في الخدمة حكاماً، المستمرون في الخدمة حكاماً لەبەر چ، یەعنئ ئەوانەى كە موتەقاعید بوونە، ناویان بەجی دەمیئیتەو، یەعنئ چ ناویکیان لی دەنیئت، یەعنئ ئەوھا باشە یعد اعضاء الادعاء العام المستمرون والمتقاعدون، یەعنئ موتەقاعیدی لەبۆ زیاد بكریئت، عەدەدیشیان ئەوئەندە زۆر نیە، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى ئەنجومەن:

كاك شیخ ناخر فەرموو.

بەرپز ناخر شیخ جمال انور:

بەرپز سەرۆكى ئەنجومەن.

من پیم وایە وەزیفەى حاکم و وەزیفەى ئیدعای عام، جودایە، وەزیفەى حاکم یەكلاکردنەوئى كیشەكانە واتە بیلایهنە حاکم، بەلام وەزیفەى ئیدعای عام بیلایهن نیە، دیفاع لەلایەنك دەكات، بۆیە نابیت ھەردووکیان ناویکیان ھەبیت، چونكە ئەگەر بوو قازى مانای وایە بیلایهن نیە، لەئەصلیشدا ئەو خۆی بەلایەنە، یەعنئ دیفاع لەیەكك دەكات، بۆیە نابیت ھەردووکیان یەك ناویان ھەبیت، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى ئەنجومەن:

لەسەر ئەو مولاھزەزاتانە ھەز دەكەین گوئى لەرای لیژنەى قانونی بگرین.

بەرپز عونى كمال سعید بزاز:

بەرپز سەرۆكى ئەنجومەن.

بەنیسبەت مولاھزەزاتی كاك فرسەت، تەبیعی وەكو خۆشى ئاماژەى پیدای، كە پێشتر قانونی یەكیتى دادوهرانى كوردستانمان دەرھینا، لەوئى تەسمیەكەمان كرده قازى لە جیاتی حاکم، ئەو یەك، دواى ئیستا ئەو پرۆژەیهى كە ئیستا لەبەر دەستماندایە، لایقە بۆ ئەو، لیڕە كەناوئەكە دەگۆرپت مانای وایە، بەردەوام دەبین لەگۆرینی ناوی حاکم لەھەموو قانونەكانى كوردستان بۆ قازى، ئەو دوو، سییەمین پرۆژەى یاسای دەسلاتی دادوهری لەبەر دەستمانە ئیستا ئیشی لی دەكەین لەوئى ناوئەكەیمان گۆرپى، لەوئى حاکم بوو بەقازى، لە پرۆژەكەدا، بەنیسبەت قسەكانى كاك جمال قاسم تەبیعی ئیدعای عام و حاکم و محامی ھەموویان لەئوسرەى قەزائینە، ھەر سیکیان ئیش دەكەن بۆ تەحقیقى عەدالەو تەتبیقی قانون و تەنفیزی قانون، نەفسى شروتى دەرەجاتى ئیدعای عام لەحاکمدا ھەیه، ھەریەكە لە مەعھد تەخەروج دەكەن، وەلەو ئیستا مەھدی قزائى لەكوردستاندا نیە، عەینەن ئیتمیازاتی حقوق وواجیبات و ئیلتیزاماتی حاکم لەسەر ئیدعای عام تەتبیق دەبیت، واتە كەعەینەن مەھدە بەشیکیان دەبنە حاکم بەشیکیان دەبنە ئیدعای عام لۆ

عەينەن صيفات ھەئەگريٽ و عەينەن حقوق وئيلتيزامات ھەئەگريٽ، بەنيسبەت سۆزان خان، تەبيعي ئيمتيازياتيكي باشە دەدریٽە كچان يان ژنان لەماددەي (41) كە تەعدیلمان كرد، وتمان ئیدعای عام جائیزە كچیش بیٽ، مێردی نەكردبیٽ، لێرە ئیستا بیٽە قازی مانای وایە شتیکی باشمان كردوو، ئەگەر پەسەند كرا، عینوانی دەبیٽە قازی لەباتی ئیدعای عام، بەنيسبەت ئیجازە وەرگرتن ئەو ھیچ پەيوەندیەکی بەو قانونەي نییە، ھەر ژنەکی كە مندالی بوو ئەو ھەقیکی تەبيعي خۆیەتی، قانونی ھەبوو بۆ وەرگرتنی ئەو ھیچ گرنگ نیە، ئەگەر قانونی بوو یان موزەف بوو یان ھەرشتیکی تر، بەنيسبەت شیخ ئاخر راستە ئیدعای عام ھەتا ھەدەکی ئیشی جیاوازه لەگەڵ قازی، بەلام وەکی گوتمان ھەموویان لە ئوسرەبەکی قەزائینە، ھەموویان دەیانەویٽ تەتبیقی عەدالەت بکەن، ھەر یەكەو لە جیھەتیکی خۆی، ئەگەر ناوہ بگۆردریٽ ھیچ نییە، حقوق و ئيمتيازاتى قازيشى بەدەینی زۆر ئاساییە، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن:

دوو ئەندامی تری بەرپز داوای قسەیان کردوو، كاك محمد فرج و كاك دكتور نوري. فەرموو كاك محمد فرج.

بەرپز محمد فرج احمد:

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی من وا ئەزانم یەعنی ئەم تەعدیلە لە نەتیجەي ئەو ھەتوو، ئیمە لەگوردستاندا زۆر پێویستیمان بە ئیدعای عام ھەبە، ئەم پۆستەش تاكو ئیستا ناچالاکە، یەعنی وەكو پێویست چالاک نییە، ئەمە لە رووی مەعنەویەو ھەبە، یەعنی لەرووی ئيمتيازەکانەو ئیدعای عام ھەموو ئيمتيازیکي قازی ھەبە، ئيمتيازە ماددەبەکانی ھەبە، تەنھا لەرووی فیعلەو ئەمە نەكراو، ئەلئین ئەگەر ئەمە بکریٽ مەلەسەن ئەم ئەچيٽ بۆ شورتە، وەكو پێویست وەكو قازیک ریزی لێ ناگرن، یەعنی وەكو ئەو ناچن بەدەمیەو، بەپێچەوانەو زۆرجار نایکەنە ژووڕەو، رەنگە گرتی بۆ دروست بکەن، كە دەلئین ئەمە مودەعی عامە، وەكو پێویست سەیری ناکەن، حاکمەگان لەدادگا وەكو پێویست، یەعنی ئەو ریزەي كە مەتلۆبە لێ ناگرن، لە ولاتی ئیمەدا نەھاتوو وەكو پێویست، لەبەر ئەو تۆ ئیستا ئەو مەکانەتەي دەدەیتی، بۆ ئەو ھەم مەکانتە بیٽە دافعیکی بەقوت بۆ بەھیزکردنی ئەو پۆستە، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن:

كاك دكتور نوري فەرموو.

بەرپز د. نوری جمیل تالەبانی:

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن.

سەبارەت بەوشەي دادویری گشتی، لە قانونی فەرەنسی پێی ئەلئین، دادویری گشتی یان محامی حەقی عام، لە راستیدا جیاوازییەکی زۆر ھەبە، لە نیوان رۆلی ئەو لەگەڵ موحامی حەقی شەخسیدا، تەنھا لەو ھەدە نەبێ كە ئەم نوینەری میللەت ئەكات، ئەویش داوای حەقی عام دەكات، ئەم كیشە، كیشەي كۆنە تازە نییە،

له سالى 1992 وەو دەووجار وەفدىكى دادوهرانى كوردستان، هاتنەلای دەستەى قانونى بالا مەسەلەكەيان خستە بەردەم بۇ يەكلاردنەووى، تىببىنى من ئەوويە، كەوا لەم رۆژانەدا نزيكەى 4 تا 5 سەعات سەرۆك و جىگىرى سەرۆكى دادگای تەمىيزى ئېرەو لەگەل كۆمەلئىك لە دادوهراندا، خەرىكى توتوى كوردنى قانونى دەستەلاتى دادوهرى بووين، ئەوان لەگەل ئەوهدا نين كەوا ئەو صيفەتەيان پى بدرىت، من بۆيە پيشنيازى ئەو دەكەم كەوا پەلە نەكەين، ئەم پرۆژەيە دوابخرىت هەتاكو ئەو يەكلایى بكرىتەو، تاكو جۆرە نەگونجانیك لە نيوانىاندا روو نەدات، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى ئەنجومەن:

فەرموو كاك عونى.

بەرپىز عونى كمال سعید بزاز:

بەرپىز سەرۆكى ئەنجومەن.

دكتور نوری خۆی ئەندامە لەگەلمان لە لیژنەى ياسایى راپۆرتەكەمان نووسى خۆی لەگەلمان بوو و رای موتابىق بوو لەگەلمان، نازانم ئیستا ديارە پاشگەز ئەبیتەو لەراكەى خۆی، حاكمەكانیش تەئسیریان لى كرددوو، بەسەراحتەيش بلیم هەندى برادەرانى حاكم هەيە، لەگەل ریزم بۆيان حەز ناكەن ناوى مدعى عام ببیتە قازى، يەعنى موختەسەرى قسەكە ئەوويە، ئیمە زۆر لە موناقلەشەكاندا ئەوهمان تىببىنى كرد، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى ئەنجومەن:

كاك زانا ئیمزای نەكرددوو بۆيە فەرموو كاك زانا.

بەرپىز قادر سعید خضر(زانا):

بەرپىز سەرۆكى ئەنجومەن.

وئەلا بۇ پشتیوانى لیژنەى ياسایى ئەبیت ناگامان لەقانونى ژمارە(10)لەسالى 2006 لەبەغدا دەرجوو، لەماددەى يەكەم بەهەمان شیوہ ئیدعای عام كرايتە قازى، يەعنى شتىكى چاك بوو و دەورىكى فەعالیشى بەمدعى عامەكان داو، هەرۆكو لەدادگایەكانیش بینیمان، شتىكى تریش ئیدعای عام كاتیك صيفەتى قەزا و مردەگریت مانای وانیه، بى لایەن نیه، ئەگەر ئینتیداب كرا بەقازى بى لایەنانە ئیش دەكات، بەلام ئەگەر مدعى عام بوو، ئەوا مورافەبەى مەشروعیەت دەكات و تەمسیلی حەقى عام دەكات، بەهەردوو كیشیان بەهیزترە لەقازى مەوقیعەكەى وا ئەخوازیت، بۆيە بەهەموو شیوہیەك ئیمە لەگەل ئەوهداینە، كە بەقازى دابنریت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى ئەنجومەن:

كاك سەردار فەرموو.

بەرپىز سەردار صباح بوزو هەركى:

بەرپۇز سەرۋىكى ئەنجومەن.

ئىمە وەكو لىژنە پىمان وابوو، ئەگەر بىتو سەرودى ياسا لەكوردستان بەپىي پلەي پىويست لەتموحي ئىمە دەپىتن، لەبەر ئەوويە كە ئەو دەزگايە، دەزگاي داواكارى گشتى زۆر فەعال نىيە، نەك لەبەر ئەوويە كادىرەكانى فەعال نىيە، ئىمە زۆربەيان دەناسىن، خەلكى زۆر باشيان تىدايە، بەلكو قانۇنەكەيان لاوازە، پىويستى بە پىيداچوونەووە هەيە، ئىمە پىمان وايە ئەو ياسايە تەنھا ناتوانىت ئەو دەزگايە ئەكتيف بكات، بەلكو دەبىت ياساكەي خۇيان پىيدا بچنەووە سەرلەنوئ، بەهيزيان بكنەووە، پىشم وايە، خۇيان پرۆژەيان هەيە، بۇ ئەم مەرحەلەيە، پىمان وايە ئەمە شتىكى خراب نىيە بەتايبەتى كەدەزگاي داواكارى گشتى بۇ خۇيان نامادەيان كىردووو پرۆژەكەش لەلايەن حكومەتەووە، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۋىكى ئەنجومەن:

وئەللا خۇي لەتەجروبهى دونيا، زۆر باش شارەزا نىن، من قانۇنى نىم، من پىم وايە مدعى عام دەسەلاتى زياترە لەحاكم، ئەهەمىيەتيشى لە هەندىك ولاتدا لەحاكم زياترە، چونكە مدعى عام حەقى عاميش دەپارىزىت، دەرجەي حاكمى تەبىعيە، بەلام كەلىمەي حاكمى لەسەر تەتبىق ناكىرتىن بەس ناوى حاكمە، ئەو لىرەدا نووسرايە يەد يەنى وەكو حاكم وايە، يەنى ئىعتىبار دەكرىت بەحاكم نەك حاكمە، يەنى بەئىشى حاكم هەئناسىت، يەنى مدعى عامە هەر بەو كارەش هەئدەسىت، بەلام ئىمتىيازاتى حاكمى دەپىتن، مەعنەويەن رىزى لى دەگرىت، چونكە حاكم مەرتەبەي هەيە، ئەگەر بىين تەماشاش بكنەن لە بەغداش ئەنجومەنى نوپنەران هەمان شتى كىردووو، يەك خىلافمان هەيە لىرە ئىستا قسەكان شەرح كران، ئايا ئىعتىبار بكرىن بەقازى يان بەحاكم بىئىنەووە، وچە نەزەرى كاك فرسەت، كە دەللىت هەتا شتەكانى ئەوانەي پىشتر هەموارنەكرىنەووە، هەر دەبى بەحوكام بىئىنەووە، من قەناعەتم وايە كە حاكم بىت يان قازى بىت هىچ فەرقىكى ئەوتۆ ناكات، بۇ ئەوويە بىتو بۇ دەفەي ئەشكال لىژنەي ياسايى وچەنابى وەزىر موافق بن، ناويان بىتە حوكام، دوايى كە ئەوان تەعدىل كران ئەمىش چاك دەكرىتن و ئەو ئەشكالەش نامىنىت، ئەو كات دەيدەينە دەنگدان.

بەرپۇز فاروق جمىل صادق / وەزىرى داد:

بەرپۇز سەرۋىكى ئەنجومەن:

لەحەقىقەتدا ئەوە موشكىلە نىيە، بەلام لەنەتىجە هەمووى هەر دەبىتە قازى، ئىستا ئىو دەبى جارىكى تر ئەمە تەعدىل بكنەووە، من پىم باشە هەر بەقازى برواتن، چونكە مەشرووعەكانى تىرش وەك قانۇنى سوئتەي قەزائى، مەجلىسى ئىستىشارى كە هەمووى لەبەردەستدان و خەرىكە تەواو دەبن، صىفەتى قازى دايتى، ئەگەر لەمەسەلەكە هىچ ناگۆرىت، ئەگەر بەقازى حساب كرىت لەئاخرىدا حاكمىش گۆرا كرا بەقازى، ئەووە هەر دەگۆرىت، ئەووش رەئى خۆتانە و زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۋىكى ئەنجومەن:

وايه ئەوى تر پرۆژەيه، بەلام ئەگەر ئەوى ترمان ئيقرار کرد، ساريه لەسەرى پيويست ناکات بيين ئەوه تەعدیل بکەينهوه، فەقەرەيهک دەنووسریت لەهەرکویندەر حاکم هاتبیت دەبیت بەقازی، ئەوه دەبریتەوه، ئیستا لیرەدا بیکەنە قازی ئەوئا هەندیک لەو موقتەرەحاتانەى کەلەلایەن هەندى برادەرەوه نامازەى پیکرا، ئیستا کەناوى حاکم دیت، بەئى کام محمد فرج.

بەرپز محمد فرج احمد:

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن.

وئلا من لەسەر ئەو رەئیانەم چۆن ئەبیت، دادوەرەکە سیفەى حاکمى هەبیت و حاکمەکەش لەویدا دانیشتبیت، یەنى قازیکە ئیستا بەلای کەمەوه لە زاروودا جیاوازن، ئەمە سیفەتى حاکم وەر ئەگریت ئەویش هی قازی، راستە فەرقیان نییه، بەلام مەعقولیش نییه، دووگەلیمە بیت دادوەر سیفەى حاکمى هەبیت، حاکمەکەش لەویدا حاکم بیت، ئیدعای عامەکە سیفەى حاکمى هەبیت، حاکمەکەش لەویدا حاکم بیت، یەنى ئەوه کەلیمەیهکە ناخوات بەیهکەوه.

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوه تەوزیح بوو هەرچەند نەدەبوو تۆ بیدەیت، فەرموو کاک عونی.

بەرپز عونی کمال سعید بزاز:

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن.

حالیەن ئیستا لەکوردستان ولە عیراقیش، تەبیعی عیراق تەعدیل کرا بەس لەکوردستان، حاکم دەعاوى مەدەنى وجەزائى دەبینى، بەلام قازی، لەفزهى قازی بەس دەعاوى شەرى دەبینیت، یەنى جیاوازییهکە ئیستا ئەوهیه بەس کە تەرجومە دەکریت بۆ کوردی حاکم هەر دادوەرەو قازیش هەر دادوەرە، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک محمد من پیشتەر جوابی پرسیارەکەى تۆم دایەوه، دەئیم مدعى عام حاکم نیه بلئیت حاکم فلان، بەلام یعد یەنى مدعى عامە ناوگەشى، بەلام وەکو حاکمە لە ئیمتیازاتە، لەمەنسەبه، لە دەرەجەیه، فەرقەکەى ئەوهیه دەرەجەکەى ئەوهیه، ئەمە ناوگەیهتى دەنووسریت مدعى فلان لەناحیهى وەزیفەو ئیمتیازات و مەرتهبهو تەقاعدو ئەوشتانە، وەکو حاکم حیساب دەکریت، ئیستا بیخوینەوه پاشى ئەوهى کە حاکم مایهوه بۆ ئەوهى بیخهینه دەنگەوه.

بەرپز عونی کمال سعید بزاز:

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة (1): یعد اعضاء الادعاء العام المستمرون في الخدمة حكاما وفق الدرجات والصنوف والاقدمية والمناصب التي هم عليها عند صدور هذا القانون، وتسري عليهم الاحكام التي تسري على الحكام ويتمتعون بجميع حقوق الحكام وامتيازاتهم.

بەرپز کریم بحری عبدالله:

بەرپىز سەرۋىكى ئەنجومەن.

ماددەى يەكەم:

ئەندامانى داواكارى گشتى ئەوانەى لەخزمەتكرنددا بەردەوامن بەپىي پلەو پۆلېن وكونى ئەو پۆستەى تىيدايە، لەكاتى دەرچوونى ئەم ياسايە بەدادوهر دەژمىردىت، ھەمان ئەو ھوكمانى بەسەر دادوهراندا پيادە دەكرى دەبانگريتهوه، كەلك لەھەموو ماف و تايبەتكارىەكانى دادوهران بەھەمان شپوھ ودردهگرى.

بەرپىز سەرۋىكى ئەنجومەن:

پيش ئەوھى بيخەمە دەنگەوھ كاك ئارام زۆر دەستى بلىند كرد، بزنام چپە ئىعترازەكەى فەرموو.

بەرپىز ئارام رسول مامند:

بەرپىز سەرۋىكى ئەنجومەن.

جەنابتان لەدواين روونكرندنەوھ ئىشارەتتان بەوھدا، كە داواكارى گشتى، داواكارى گشتى، بەلام لەرووى ئىمتيازاتەوھ وھكو دادوهر حىسابى بۇ ئەكرىت، بەلام لە كوردىيەكەى بەراشكاوى دەلىت لەدواى دەرچوونى ئەم ياسايە بەدادوهر دادەنرىت، ماناى وايە دەبن بەدادوهر ئەمانە، وھكو داواكارى گشتى نامىننەوھ، بەنەزەرى من پىويستە ئىشارەى پى بدرىت لىردە، يەئنى ئەوھ تىكەلبوونىكى تەواوھ، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى ئەنجومەن:

ئەزانى چۆنە وشەكە نالىت، دادەنرىت دەلىت دەژمىردىت، فەرقى زۆر، يەئنى بەھاكم دەژمىردىت، يەد بەعەرەبىيەكەى، دەژمىردىت بەھاكم، جەنابى وھزىرىش وتى ئەگەر نەقسەمان ھەبىتن ئەو دادەنرىن، تەبىئەى دەژمىردىتن، يەئنى سىقاتى ھاكمى ھەيە، ئەگەر ھاكم نەبىتن دەتوانىت بلىت مدعى عام برؤ ئىشى ئەو ھاكمە بکہ بۇ ماوھى ئەوھندەى، سىقاتەكەى ھەيە، چۆن ئىستاكە مەھەل فەرق وھزىرى دادە وھزىرى مافى مرؤف غىياب دەبىت، ئەوئىش وھزىرە دەچىت بەوھكالىت لە وھزارەتەكەى ئەو ئىش دەكات، ئەوئىش بەو شكلىيە تەقربەن، دەيخەمە دەنگەوھ، بەلى ماموستا خلیل.

بەرپىز خلیل ابراهيم محمد:

بەرپىز سەرۋىكى ئەنجومەن.

ئەوھ سىفەتى قازى دەدەينى، بەس تەسمىيەكەش ھەروا دەبىت، پىي دەلىن قازى ئىدعاى عام، ھەرواش لە قانونى سوری و ئوردنى و لەھى قەتەرى ھەيە، تەسمىيەكەش دەگۆردىت، ئىنجا قەصدى موشەرىع لىردە موھىمە دەرکەوئىت، يەئنى بەرەئى من وا تىدەگەم ناوھكەش دەبىتە قازى ئىدعاى عام.

بەرپىز سەرۋىكى ئەنجومەن:

نا لىردە لەپروژەكە نەھاتوھ ناوھكە بگۆردىت، بەلام ھاتوھ دەلىت، دەژمىردىت، يەد بەلام لەسەر ھىنەكەى دەنووسرىت مدعى عام، لەنووسرىنشىدا دەتوانرىت بنووسرىت ھاكم مدعى عام، ئەو مىسالەش دەولەمەندى موقتەرەھكەش دەكات، بەوھ پشنگىرى لەياساكە دەكەين، ئەو ماددەيە پاش خويىندەوھى

دەپخەمە دەنگەوہ کیئە لەگەڵدایە بادلەستە بکات تکیایە؟، فەرموون کیئە لەگەڵدا نیە؟، دوو کەسی لەگەڵدا نیە بەزۆرینە دەنگ وەرگیرا، فەرموون بۆ ماددەى تر.

بەرپز عونی کمال سعید بزاز:

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة(2): یعتد بسنوات خدمة اعضاء الادعاء العام المشمولون بحکم المادة(1) من هذا القانون، واصنافهم ومناصبهم واقدميتهم لاغراض تطبيق احكام قانون السلطة القضائية لاقلیم كوردستان رقم (14) لسنة 1992.

بەرپز کریم بحری عبدالله:

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەى(2):

سالانى خزمەتکردنى ئەندامانى داواکاری گشتى كه دهگەونە ژیر حوكمى ماددەى(1)ى ئەم ياسايە وپۆلین و پۆستەکانیان و كۆنیاان، بۆ مەبەستى پیاوێ کردنى حوكمەکانى ياسای دەسلەتاتى دادوهرى هەريئى كوردستان ژمارە(14)ى سالى 1992، كارى پى دەكرى.

ليژنەى ياسايى ئەو جومەلەيە ئيزافە دەكات لەياساکە، إضافة جملة (المعدل أو اى تشريع آخر يحل محله) الى آخر المادة.

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاک سەردار.

بەرپز سەردار صباح بوزو هەركى:

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئيمە لە لیژنەى کاروبارى ناوڤارى پیمان وایە ئەو صیغەى کەهاتوو، لەماددەى دوو زۆر مودەفق نەبوو، بۆیە پيشنبار دەکەین صیغەکەى بگۆریت بۆ ئەم شیوازە، حوكمەکانى دەسلەتاتى دادوهرى هەريئى كوردستان ژمارە(14)ى سالى 1992 جيبه جى دەكریت وبەمەبەستى پلهو پۆست وپيشينەى ئەندامەکانى داواکاری گشتى ئەوانەى حوكمى ماددەى(1)دەیانگرتەو، بەعەرەبەیکەى يطبق احكام السلطة القضائية لاقلیم كوردستان رقم(14) لسنة 1992 لاغراض الاصناف والمناصب واقدمية اعضاء الادعاء العام المشمولين بحکم المادة (1) من هذا القانون.

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن:

(یعد ويطبق) جى فەرقتیکیان هەيە.

بەرپز سەردار صباح بوزو هەركى:

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن.

پیمان وایه لهو پېشنیاره‌ی که هاتووه پېش وپاشی تېدايه، په‌عنى له نېهاييه‌تى ده‌لېت احكام السلطة القضائيه، نېمه هېنايتمانه بېدايه‌ته‌وه، پیمان وایه لهو صيغه‌يه به‌قوه‌ت تره.

به‌رېز عونى کمال سعید بزاز:

به‌رېز سه‌رؤكى نه‌نجومه‌ن.

لېره‌دا سه‌نه‌واتى خدمه‌ى باس ده‌کات، يعتد بسنوات خدماه اعضاء الادعاء العام المشمولون بحکم المادة (1) من هذا القانون، به‌گوږېره‌ى پېشنیاره‌که‌ى کاک سه‌ردار وه‌زعه‌که ده‌گوږېت، ته‌تبقي قانونى سولته‌ى فه‌زائى بکه‌ين.

به‌رېز سه‌رؤكى نه‌نجومه‌ن:

له‌جياتى (تطبق وتعتد) بېکه‌ين به (تحتسب سنوات الخدمة)، کاک فرسه‌تېش وا ده‌لېتن، خيلافه‌که‌ى تر جې بوو، مولاچه‌زه‌که‌ى کاک سه‌ردار وه‌رېگروهو صيغه‌که‌ى بخوښنه‌وه.

به‌رېز عونى کمال سعید بزاز:

به‌رېز سه‌رؤكى نه‌نجومه‌ن.

الماده(2):

تحتسب سنوات خدمة اعضاء الادعاء العام المشمولون بحکم المادة(1) من هذا القانون، واصنافهم ومناصبهم واقدميتهم لاغراض تطبيق احكام قانون السلطة القضائية لاقليم كوردستان رقم (14) لسنة 1992 المعدل او اي تشريع اخر يحل محله.

به‌رېز سه‌رؤكى نه‌نجومه‌ن:

که‌س قسه‌ى هه‌يه له‌سه‌ر لهو مادده‌يه، ده‌يخمه‌ه ده‌نگه‌وه، کى له‌گه‌ل لهو موفته‌ره‌حه‌ى لېزنه‌ى ياساييه که‌ته‌عدیل کرا، با ده‌ستى بلنډ بکات تکايه؟، فه‌رموون کى له‌گه‌لدا نيه؟، به‌کوږى ده‌نگ وه‌رگيرا تکايه بو مادده‌يه‌کى تر.

به‌رېز کریم بحرى عبدالله:

به‌رېز سه‌رؤكى نه‌نجومه‌ن.

مادده‌ى(3):

ئه‌ندامانى داواکارى گشتى له‌وانه‌ى حوکه‌مکانى هم ياسايه ده‌يانگرېته‌وه له‌کاره‌کانيان به‌رده‌وام ده‌بن، که له ده‌قى ياساى داواکارى گشتى ژماره(159)ى سالى 1979 هاتووه.

به‌رېز عونى کمال سعید بزاز:

به‌رېز سه‌رؤكى نه‌نجومه‌ن.

لېزنه‌ى ياسايى هېچ تېبينه‌کى له‌سه‌ر لهو مادده‌يه نيه.

به‌رېز سه‌رؤكى نه‌نجومه‌ن:

ليژنهى ناوخۇ ھىچ تېبىنيتان نىيە؟، ئەگەر كەس مولاھەزەى نىيە، دەپخەمە دەنگەۋە كىي لەگەلدايە؟ كىي لەگەلدا نىيە؟ بەكۆى دەنگ ئەۋىش ۋەرگىرا، فەرموون بۇ ماددەيەكى تر.

بەپۇز كرىم بحرى عبدالله:

بەپۇز سەرۋكى ئەنجومەن.

ماددەى(4): برپەى يەكەمى ماددەى(1)ى ئەم ياسايە ھەمواردەگرى و بەم شىۋەيە دەخوئندرىتەۋە: پاراستنى سىستەمى ھەرىمى كوردستان و دەزگاگانى و پىداگرتن لەسەر دىموكراسىيەت و بەرژەۋەندىيە بالاكانى گەلى كوردستان، پاراستنى سامانى ھەرىم.

بەپۇز عونى كمال سعید بزاز:

بەپۇز سەرۋكى ئەنجومەن.

ليژنهى ياسايى كەلىمەى (الأموال العامة)پىش كەلىمەى الاقلىم لە ئەخىرى ماددەكە ئىزافە كرايە. پىشنيار دەكەين ئىزافەى بكەن.

بەپۇز سەرۋكى ئەنجومەن:

كاك سەردار.

بەپۇز سەردار صباح بوزو ھەركى:

بەپۇز سەرۋكى ئەنجومەن.

ئىمە دوو پىشنيارمان ھەيە، جگە لەو پىشنيارەى ليژنهى ياسايى كە پىشنياريان كرد، اموال الاقلىم بگۆردرىت، بۇ الاموال العامة للاقلىم، ھەروەھا پىداگرتن بگۆردرىت بۇ پاراستن يەعنى بەعەرەبىيەكەى ئەگەر سەيرى بكەين، حماية نظام اقليم كوردستان ھاتوۋە، بەلام دىموكراتىيەت و بەرژەۋەندىيە گشتىيەكانى گەلى كوردستان حرص ھاتوۋە، خۇمان دەزانين حرص لەپاراستن لاوازترە، بۇيە پىشنيار دەكەين ئەۋەيش بكرىتە پاراستن، بەعەرەبىيەكەى حماية الديمقراطية والمصالح العليا لشعب كوردستان، زۆر سوپاس.

بەپۇز سەرۋكى ئەنجومەن:

كاك فرست رەئىيەكى ھەيە فەرموو.

بەپۇز فرست احمد عبدالله:

بەپۇز سەرۋكى ئەنجومەن.

ۋەللأهى صياغەتى ئەو ماددەيە، بەو شىۋەيە بە رىكوپىكى نەھاتوۋە كو مھامى مدعى عام بن، يەعنى زياتر ۋا پيشان دەدەت كە قوۋەتلىكى پۇلىسن يان عەسكەرن، چونكە مدعى عام ئىشى ئەۋەيە، مرقابەي تەنفيز كردنى قەۋانينەۋ ھىمايەتى شەرعىيەتەۋ پاراستنى موادى دەستورە، يەعنى صياغەتەكە ۋا ھاتوۋە، ۋەك ماددەيەكى ئەمنى زياتر دىتە پىش چاۋ، زۆر سوپاس.

بەپۇز سەرۋكى ئەنجومەن:

من تیناگم کاک عونی تعدل الفقرة (1) من المادة (1) من القانون، کام قانون، ئاخر وا بلین، بلین قانونی الادعاء العام، بلین تعدل الفقرة (1) من المادة (1) من قانون الادعاء العام، وا تەسەور ئەکریت بلین ئەم قانونه، بنووسن تعدل الفقرة (1) من المادة (1) من قانون الادعاء العام قانون رقم (159) لسنة 1979، ئەوہ ئیزافه بکه، وتقرا کالاتی: کاک سردار تۆ صیاغەگەت چی بوو.

بەرپز سەردار صباح بوزو هەرکی:

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەنها گۆرینی (الحرص على الديمقراطية، واتە حماية نظام اقليم كوردستان وامنه ومؤسساته وحماية الديمقراطية والمصالح العليا لشعب كوردستان والحفاظ على الاموال العامة للاقليم). (الحرص على گۆریتمان به (حمایه).

بەرپز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەزانی چۆن ئەنجومەنی نوینەرانی عێراق خۆیان، ئەگەر تەعدیلیان نەکردبا، ئیەمە بۆمان نیە، تەعدیلی قانونی دەولەت بکەین دەتوانین رای بگرین، کاری پینەکەین بەلام لەبەر ئەوەی لەبەغدا ئەنجومەنی نوینەرانی ئەو ماددە تەعدیل کردوو بەو شیوەی خوارەو، حمایە نیزامی دەولەت و ئەمن و حرص على الديمقراطية والبيئة والدفاع على مكاسب الثورة، والحفاظ على اموال الدولة، ئەوہ شتیکی پۆلیسی و ئەوانە بوو، هی بەغدا تازە دەلیت، حمایە نظام الدولة وامنها ومؤسساتها والحرص على الديمقراطية والمصالح العليا للشعب والحفاظ على اموال الدولة، ئەمە لەهێ بەغدا تازە لەئەنجومەنی نوینەرانی، یەعنی ئەوەی کۆنی تەعدیل کردوو، ئیەمە دەتوانین ئەوەی بەغدا پەسەند بکەین و بیخەینە ئێرە، نازانم ئیستا لیژنە ی قانونی صیغەگە ی چۆن دەبی وریک دەخریت، ((اختلاف أمة رحمة))، ئەتۆ چەند سال وەکیلی وەزیری ئەوقاف بوویت، ئەوہ حەدیسە یان ئایەتە، یا شیخ ئەوہ حەدیسە یان ئایەتە، ئینجا ئەگەر حەدیس بیتن، حەدیسکی صحیح بیتن، واجبی ئیوہیە گوئی لیبگرن، ئەو ئیختلافی بەینی قانونیەکان و حکومەت بوو، صیغەگەکی باشرمان هاتە پیش، ئەویش ئەوہیە ئیەمە شتیکی دەرەگەین بۆ ئەوەی گلهیمان لی نەکریت، ماددەگە هەیه لەقانونی زەمانی بەعس کە مدعی عامەکانی وەکو هین کردوو، لە دەولەتیکی پۆلیسیدا واجبیان ئەوہیە ئەمن بپاریزن، بەلام لای ئیەمە واجبی ئەوہیە مصالحی میللەت و دیموقراتیەت بپاریزیتن، ئەمنیش بپاریزیت، لەبەغدا ئەو ماددە تەعدیل کراو، کەهی بەغداش ناگونجیت لەگەل هی ئیەمە، بۆیه باشر وایە کە لیژنە ی قانونی و کە کاک فرسەتیش باسی کرد، رەئیمان گەیشتە ئەوەی کە وا بنووسین ئەو ماددەگە ی 79 ی بەغدا رابگیریت، ماددەگەکی تازە، بیته جیی بەو صیغەگە کە باسمان کرد و خویندمانەو، ئیستا دەبخوینیتەو، وەکو ماددەگەکی تازە، موقتەرەحی تازەیه وەکو ئەوەی کاک سەردار وتی، کە حرصەگە حیمایەت بیتن، چونکە لەبەغدا دەلیت حرص، ئیەمە دەلین حیمایەتی دیموقراتیە تەنهاحرص کافی نیە، ئەوەی بەغدا رادەگیریت ئەو ماددەگە بەو صیغەگە ئیستا دەبخوینیتەو، دەبیته ماددەگەکی تازە بیخوینەرەو کاک عونی تکایە.

پروٹوکۆلی دانیشتنی ژماره (29)

چوار شهممه ریکهوتی 2007/6/27

کاتژمیر (11) ی سەر له بهیانی رۆژی چوار شهممه ریکهوتی 2007/6/27 ئەنجومهنی نیشتمانی کوردستانی عێراق به سەرۆکایهتی بهرپرز عدنان رشاد مفتی سەرۆکی ئەنجومهن و، به ئامادهبوونی بهرپرز محمد قادر عبدالله (د.کمال کهرکوکوی) جیگری سەرۆک و، بهرپرز فرست أحمد عبدالله سکرتری ئەنجومهن، دانیشتنی ژماره (29) ی خولی دووهم، سالی (2007) ی خۆی بهست.

بهرنامه ی کار:

به پێی حوکمهکانی برهگه (1) ی مادده (20) له پێرۆی ناوخۆی ژماره (1) ی ههموارکراوی سالی 1992 ی ئەنجومهنی نیشتمانی کوردستانی عێراق، دهستهی سەرۆکایهتی ئەنجومهن بریاردارا دانیشتنی ژماره (29) ی خولی گریدانی یهکهمی سالی سییهمی خولی ههلبژاردنی دووهمی پهڕلهمانی کوردستان – عێراق، بهرنامه ی کار بهم شیوهیه بێت:

- 1- بهردهوام بوون لهسهر خستنهروو و گفتوگۆ کردنی پرۆژهی یاسای داواکاری گشتی.
- 2- خۆیندنهوهی یهکهمی پرۆژهی یهکهم ههموار کردنی یاسای وهزارهتی مافی مرۆف ژماره (2) ی سالی 2001.

بهرپرز سەرۆکی ئەنجومهن:

بهناوی خوای گهورهو میهرهباڤ.

بهناوی گهلی کوردستان دانیشتنی ئەمپرۆمان دهکهینهوه، بهرنامه ی کار:

به پێی حوکمهکانی برهگه (1) ی مادده (20) له پێرۆی ناوخۆی ژماره (1) ی ههموار کراوی سالی 1992 ی ئەنجومهنی نیشتمانی کوردستانی عێراق، دهستهی سەرۆکایهتی ئەنجومهن بریاریدا بهرنامه ی کاری دانیشتنی ژماره (29) ی خولی دووهمی ههلبژاردن له کات (11) ی پێش نیوهرۆی رۆژی چوار شهممه ریکهوتی 2007/6/27 دا بهم شیوهیه بێت:

- 1- بهردهوام بوون لهسهر خستنهروو و گفتوگۆکردنی پرۆژهی یاسای داواکاری گشتی.
- 2- خۆیندنهوهی یهکهمی پرۆژهی یهکهم ههموارکردنی یاسای وهزارهتی مافی مرۆف ژماره (2) ی سالی 2001.

به خیرهاتنی ماموستا سعد دهکهم وهزیری ههریهم بۆ کاروباری پهڕلهمان، داوا لهلیژنه یاسایی دهکهم بێن لهشوینی خۆیان دانیشن، لهگهڵ کاک سهردار نوینهری لیژنه ی ناوخۆ، داوا ی لیبوردنیشتان لی دهکهم کهوا دواکهوتین، لهبهر دوو سهبهب بوو یهکیکیان، بهرنامه ی کارمان کهبپاری بوو، پرۆژهی یاسای وهزارهتی پێشمهگره باس بکریتن دوا خرا بۆ رۆژی یهک شهممه، لهبهر ئهوهی بهرنامهکهمان زۆر درێژ دهبوو، دووش سهبهبه ئهساسیهکه ئهوه بوو، دوینیش باس کرد میوانیکی عهزیزمان ههبوو که کورپی سەرۆکی

پیشووی فەرهەنسا خوالیخۆش بوو میتران، کورەکهی لیڤه بوو، له گەڵ وەفدیکی فەرهەنسی، خۆشتان دەزانن میتران خۆی و مدام میتران هەردووکیان دۆستی دێرینی کوردن، بۆیه بەبایەخەوه پیشوازیمان لێ کردو، ئەوان دوايان خستین، داوا لەلیژنە یاسایی بەرپێز دەکەم کەوا ئاگاداری ئیوهی بەرپێز بکەن، کە لەو چەند بەرگەییە کە دویێ ئاوامان لێکردن، کە پیشنیار کرابوو بیکەینە یەك بەرگە، ئیستا گەیشتونەتە چ ئەنجامێک، پوختەکە ی بۆ ئیوه بخویننەوه فەرموون.

بەرپێز عونی کمال سعید بزاز:

بەرپێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەرپێزان خوشک و برایانی ئەندامی پەرلەمان، ئیمە لەلیژنە یاسایی صیاغەمان دانا بۆ ماددەکان، بەو شیوهی خوارەوه ئیستا بۆتان دەخویننەوه.

المادة الرابعة: يوقف العمل بالفقرات أولاً وثانياً وثالثاً من المادة رقم (1) من قانون الإذعاء العام رقم (159) لسنة 1979 المعدل في اقليم كردستان يحل محلها مايلي :-
أولاً/ حماية نظام اقليم كردستان وأسسها والأموال العامة في اطار مراقبة المشروعية وترسيخ سيادة القانون وسلامة تطبيق أحكامه.

ثانياً/ الإسهام مع القضاء والجهات المختصة في الكشف السريع عن الأفعال الجرمية والعمل على سرعة حسم القضايا وتحاشي تأجيل المحاكمات بدون مبرر لاسيما الجرائم التي تمس أمن الإقليم و نظامه الديمقراطي.

بەرپێز کریم بحری عبدالله:

بەرپێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددە ی چوارەم: کار بەبەرگەکانی یەکەم و دوووەم و سێیەم له ماددە ی (1) له یاسای داواکاری گشتی (159) ی سالی 1979 له هەریمی کوردستانی عێراق رادەگیرئ و ئەمە ی خوارەوه جیگە ی دەگریتەوه: یەکەم: پاراستنی سیستەمی هەریمی کوردستان و بنەماو داراییه گشتیهکە ی له چوارچێوه ی چاودێری رهوایی و سهقامگیرکردنی سهروهری یاسا و سهلامهتی پیادهکردنی حوکمهکانی. دووهم: بهشداریکردن له گەڵ دادوهری ولایه نه پسرۆرهکان له ئاشکراکردنی خیرایی کردهوه تاوانکاریهکان و کارکردن بۆ یهکلاکردنهوه ی خیرای کیشهکان و خۆلادان له دواخستنی دادگاییهکان به بێ پاساو، نه خاسمه ئه و تاوانانه ی که زیان به ئاسایشی هەریم و سیستمه دیموکراسیهکە ی دهگهیهنئ.

بەرپێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک سەردار هیج مۆلاحەزەت ههیه له سههري.

بەرپێز سەردار صباح بوزۆ هەری:

بەرپێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوه صیاغه نوێیه به موشته رهکی صیاغه مان کردیه، راپۆرتی موشته رهکی هەردوولامانه سوپاس.

بەرپێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لهگهڻ وهزيرى داد دوڻي قسه تان كردبوو، هيچ مولا حه زه ي هه بوو له سه ر نهو هينه، وهزيرى داديش رازى بووه، له بهر مونا قه شه گاني دوڻي بووه، نهو صياغه ي كه خوڻن رايه وه ره ئى ليژنه ي ياساي و ليژنه ي ناوخوي بوو، هه ندي نه نداميش قسه يان كرد، داواشمان ليكردن صياغه مان بده ئي هه م به راگرتنى كار كردن بهو مادده يه ي كه له قانونى (159) ي سالي 1979 دا هاتووه، هي رزي مي پيشوو، نهوه له جي ي نهوه نهو دوو برگره يه كه خوڻن رايه وه دانراوه، كي ش مولا حه زه ي هه يه، نه گه ر نه بي ده ي خه مه دهنگه وه، كي لهگهڻ موقته ره حى ليژنه ي ياساي و ناوخويه باده ستي بلند بكات تكايه، فهرموون كي لهگهڻا نيه، بهكوي دهنگ په سه ند كرا، تكايه مادده يه كي تر.

بهريز عوني كمال سعيد بزاز:

بهريز سهروكي نهنجومه ن.

المادة الخامسة: يوقف العمل بالمادة (42) من القانون و يحل محلها مايلي :-

أولاً/ يحدد وزير العدل محل عمل عضو الإدعاء العام، بعد صدور مرسوم من رئاسة الإقليم بتعيينه.

ثانياً/ يمارس عضو الإدعاء العام عمله بعد أدائه اليمين الآتية :-

أقسم بالله العظيم أن أقوم بأعمال وظيفتي على أحسن وجه وأن أقضي بين الناس بالحق والعدل وأن أطبق القوانين بأمانة ونزاهة وحياد والله على ما أقول شهيد.

ثالثاً/ يؤدي رئيس الإدعاء العام اليمين أمام رئيس الإقليم بحضور وزير العدل و يؤدي أعضاء الإدعاء العام الآخرون اليمين أمام مجلس القضاء في الإقليم.

بهريز سهروكي نهنجومه ن:

سوژان خان فهرموو.

بهريز سوژان شهاب نوري:

بهريز سهروكي نهنجومه ن.

له ناو سوڻند خوار دنه كه دا موهيم ترين كارى نهوانه كه نهوه كاره كه يانه، الدفاع عن الحق العام كه ناوى نه هاتووه، نهى خو نهوه نه صلي كاره كه يانه، نهى نابي له وي دا ناوى بيت، ته تبقي قوانين چ عيلاقه يه كي هه يه به وانوه، نهو ديفاع له حقي عام دهكات، نه بي له ناو سوڻنده كه دا ناوى هاتبيت، سو پاس.

بهريز سهروكي نهنجومه ن:

نهى نه دائى واجبي ماناى چيه، هه مووى دهگريته وه، گه وره تريشه له وهى، مومكينه ته كليف بكرين بؤ هه لسان به حاكمايه تي، نه دائى واجبي له وئيش نهگريته وه، نه دائى واجبي فراوان تره، مومكينه مدعى عام تكليف بكرين له لايه ن وهزيره وه بكرين به حاكم، نه گه ر تو لي ره هيني بكه ي نه وهى نايجريته وه به لام نه گه ر بليت، نه دائى واجبي هه م وهكو مدعى عام هه م وهكو حاكميش دهيجريته وه، ماموستا سعد الدين.

بهريز ملا سعد الدين ملا عبدالله مولود:

بهريز سهروكي نهنجومه ن.

باسى ئەوھمان كورد كەلىمەى و ان أفضي بين الناس بالحق ئەوھ بگۆرپت، لاکين ادعاى عام، لەقانونى (159)ى سائى 1979 دەئیت (لعضو الإدعاء العام صلاحية قاضي التحقيق في مكان الحادث عندما يكون القاضي غائباً)، يەئنى تۆزیک حەقى قەزای ھەيە، لەجياتى قازى تەحقيق لەکاتى حاديسە دەکات، يەئنى ئەوھ چ ئەشکال ناگۆرپت لەناو سوئندەکەى سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکى ئەنجومەن:

کاک فرسەت جوابت دەداتەوھ، فەرموو.

بەرپۆز فرست احمد عبداللہ:

بەرپۆز سەرۆکى ئەنجومەن.

مەرحەلەى تەحقيق مەرحەلەى قەزا نيە، چونکە تەحقيق حاکميش ئەتوانیت تەحقيق بکات، مدعى عاميش ئەتوانیت بکات، محقيقى شورتەش ئەتوانیت بکات، بەس حاکمى ناکات لەمابەينى دوو تەرەف، زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکى ئەنجومەن:

سوپاس کاک خەليل فەرموو.

بەرپۆز خليل ابراهيم محمد:

بەرپۆز سەرۆکى ئەنجومەن.

بەراستى (لاطبق القوانين) کەوان بلین اسهره على سلامه سير القوانين ئەوھ زياتر مونتهبقة لەگەل واجبى حاکم، کەبليت اطبق القوانين، ئيحتيماله ئەو عيبارەتە دابنئين باشترە، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکى ئەنجومەن:

لەسەر ھەموو کەسيك تەتبىقى قەوانين واجبه، لە چ مەوقيعيك بيت ئەو کەلىمەيە ھەموو کەسيك دەگریتەوھ، (اطبق القوانين) ئەندام پەرلەمان بيت، قازى بيت، ماموستا بيت ھەموو کەسيك دەگریتەوھ، دەتوانیت ئەو سوئندەى بخوات چونکە دەگریتەوھ، سوئندەکە شەرت نيە تۆ ئەندامى پەرلەمانى سوئندیک دەخۆى لەپەرلەمان، خۆ بەرنامەى پەرلەمان وازحە سوئندەکە، تۆ سوئند دەخۆى دەلييت بەرژوھندى بالآى گەل بپاريزم و ھەتا ئاخري، ليرەدا موھيمەکەت دەرەکەويتن، نوقتەى نيزام کاک ئارام.

بەرپۆز ئارام رسول مامند:

بەرپۆز سەرۆکى ئەنجومەن.

من پيشنيار دەکەم پيش ئەوھى ئەم موناقلەشەيە بکريت، پيوسته بەراستى ئيمە تەرجومە کوردیەکەيمان لەلا بيت، لەبەر ئەوھى صيغەيەکی کوردى لەلاى ئيمە ھەيە، کە دروست نيە، بەتەئکيديش ئەم سوئندە بەکوردى دەخورپت، کاتى سوئند خواردن، بۆيە پيوسته کوردیەکەى ھەبيت پيش ئەوھى موناقلەشەى بکەين زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکى ئەنجومەن:

دکتۆره شوکریه فهرموو.

بهپرز د. شکریره رسول ابراهیم:

بهپرز سهروکی ئهنجومه.

قسهکهی سوزان خان بوو ههمان رهئم ههبوو، لهگه‌ئیا ئه‌ویش حقی عام بوو، به‌پزیشته روونت کردهوه، زۆر سوپاس.

بهپرز سهروکی ئهنجومه:

کاک حاتم تازه داوات کرد بهس قهیناکه فهرموو.

بهپرز حاتم محمد جان حسن:

بهپرز سهروکی ئهنجومه.

وه‌للا من کوردیه‌که‌م لایه له‌کوردیه‌که ده‌ئیت، له سویند خواردنه‌که‌دا، به‌ناوی خوای گه‌وره سویند ده‌خۆم کاره‌کانی فهرمابه‌پزیه‌که‌م ئه‌گهر بکریته، دادوه‌رییه‌که‌م باشتر نیه، زۆر سوپاس.

بهپرز سهروکی ئهنجومه:

کوردیه‌که‌م حازره بابیخوینیته‌وه.

بهپرز کریم بحری عبدالله:

بهپرز سهروکی ئهنجومه.

مادده‌ی پینجه‌م: کارکردن به‌مادده‌ی (42) له یاساکه‌پاده‌گیریت و ئه‌مه‌ی خواره‌وه جیگه‌ی ده‌گریته‌وه:-

یه‌که‌م:- وه‌زیری داد جیگه‌ی کاری ئه‌ندامی داواکاری گشتی دیاری ده‌کات دوا‌ی ده‌رچوونی مه‌رسومی سه‌روکایه‌تی هه‌ریمی به‌دامه‌زراندنی.

دووهم:- ئه‌ندامی داواکاری گشتی کاره‌که‌ی پیاده ده‌کا دوا‌ی سویند خواردن به‌م شیوه‌ی خواره‌وه:

{ سویند به‌خودای مه‌زن ده‌خۆم که به‌باشترین شیوه به‌ماف و داده‌وه به‌کاروئه‌رکی خۆم هه‌لسم یاساگانیش به‌ئه‌مانه‌ت و ده‌ستپاکی و بی‌لایه‌نی یه‌وه پیاده بکه‌م، خودا شاهیده له‌سه‌رئه‌وه‌ی که ده‌یلیم } .

سێیه‌م:- سه‌روکی داواکاری گشتی به‌ئاماده‌بوونی وه‌زیری داد سویند له‌به‌رده‌م سه‌روکی هه‌ریم دا ده‌خوات ئه‌ندامانی دیکه‌ی داواکاری گشتیش له‌به‌رده‌م ئه‌نجومه‌نی دادوه‌ری هه‌ریمدا سویند ده‌خۆن.

بهپرز سهروکی ئهنجومه:

مولاحه‌زه‌کان وه‌لاممان دانه‌وه، ئه‌گهر که‌سیکیش قسه‌ی نیه ده‌یخه‌مه ده‌نگه‌وه، فهرموو دکتۆر ناصح.

بهپرز د. ناصح غفور رمضان:

بهپرز سهروکی ئهنجومه.

یه‌ک، ته‌رجومه‌ی کوردیه‌که‌م له‌گه‌ل عه‌ره‌بیه‌که ناگونجیت، یه‌عنی ته‌واو که‌ری یه‌کتری نین، دوو به‌نیسه‌به‌ت ئه‌و پێشنیاره‌ی که کاک خلیل کردی، من پیم وایه، زۆر له‌جیگای خۆیه‌تی، داوا‌ی لی‌بوردن ئه‌که‌م یه‌عنی

شەرت نىيە، ئىيەم ھەر عىنادى بىكەين لەسەر شتېك كەنووسراو، ئەبى سوور بىن لەسەر ئەو، من پېم وايە ئەوئى كاك خلیل باسى كورد پېرپەپېستى خۆيەتى، ئەو بەشترە لەوئى تر، ھەرودھا ئەو تېبىنىيەى خوشكە سوژان كوردى ديسانەو، من پېم وايە ئەوئىش جىگای بىكرېتەو، سوپاس.

بەپېز سەرۇكى ئەنجومەن:

كاك سەردار فەرموو.

بەپېز سەردار صىباح بوزۇ ھەركى:

بەپېز سەرۇكى ئەنجومەن.

لە مەھامى دەزگای داواكارى گشتىدا ھاتىيە، يەئنى چاودېرى جىبەجىكردنى ياسايەكان دەكات، بەلام لەقەسەمەكەدا كە دەئىت، وأن طبق القوانين بأمانة مانای وايە، كە چاودېرى جىبەجىكردنى ياسايەكان دەكات، بەلام ناكرىت تۆ لەقەسەمەكەدا مەھامەكان جارېكى تر ھەمووى بنووسىتەو، سوپاس.

بەپېز سەرۇكى ئەنجومەن:

خۆى لەبەر ئەوئى ئەو مولاھەزەى كاك خلیل ھەموومان چاودېروانى ئەو مەھامەى دەكەين، كە ھەئىت بەداواكارىيەتى گشتى، بۆيە واجبى ئىنتىباھى كورد، كە دەبىت بنووسرىتن، بەلام وەكو كاك سەردارىش ئامازەى پېكرد، ئەندامى پەرلەمان كارى چىيە، كارى دەرھىنانى قانونە، كارى چاودېرى كوردنى حكومەتە، كارى موناھەشەو ئىقرار كوردنى مىزانىيە، دەكرىت لەو سوئند خواردنە بلئىت، سوئند دەخۆم بەدەرھىنانى ياساى پىويست، بە موراھەبەكردنى كارەكانى حكومەت، بەتاوتوئى كورد لەسەر بودجە، ناكرىتن، بەلام دەئىت بەرژەوئەندى گەل بپارىزم بەئىش وكارەكانى خۆم ھەئىستم، يەئنى ھەموو ئەو مەھاماتەى كە وەكو ئەندام پەرلەمان واجبە لەسەرى تۆ بەو سوئندە ھەمووى دەكرىتەو، تۆ دەئىت سوئند دەخۆم بەخوای گەورە، كەبەكارەكان و واجبى خۆم ھەئىستم بە باشترىن شىوہ لەسەر ئەساسى ھەق و عدل، ھەموو قەوانىنەكان بەئەمانەتەو، بەنەزاهەتەو، بەبى جىاوازى، بە حىاد جىبەجىى بىكەم خوا شاھىدە لەسەر ئەوئى، ئەو ھەمووى دەكرىتەو، سوئندىكى شاملە ئەو، دەپخەمە دەنگەوہ كى لەگەل ئەو ماددەيەدایە بادەستى بلند بىكات تكايە، فەرموون كىى لەگەلدا نىيە، بەزۆرىنەى دەنگ وەرگىرا، تكايە ماددەيەكى تر.

بەپېز سەردار صىباح بوزۇ ھەركى:

بەپېز سەرۇكى ئەنجومەن.

المادة السادسة: يوقف العمل بالفقرة (6) من المادة (49) من القانون رقم (159) لسنة 1979 المعدل.

بەپېز كرىم بىجىرى عبداﷲ:

بەپېز سەرۇكى ئەنجومەن.

ماددەى شەشەم: كار بە بېرگەى (6) لە ماددەى (49) لەياساى ژمارە (159) سالى (1979) ى ھەمواركارا پادەگىرى.

بەرپېز سەردار صباح بوزۇ ھەركى:

بەرپېز سەرۆكى ئەنجومەن.

ماددە 49 (6) بەرگەى دەئیت، لە ئەصلی قانونەكەى، لایجوز إنتداب عضو الادعاء العام الى الوظيفة في الدوائر الرسمية او مؤسسات القطاع الاشتراكي واستثناء من ذلك الانتداب بموافقه التحريرية وبموافقة وزير العدل للقيام بأعمال الوظائف القانونية، بمجلس القيادة الثورة ورتاسة ديوان الجمهورية والتدريس في الجامعة والمعهد القضائي على ان يحتفظ بكافة حقوقه المنصوص عليها في هذا القانون.

بەرپېز سەرۆكى ئەنجومەن:

ئەگەر كەسبىك قسەى نيه لەسەر ئەو موقتە رەحەى لیژنەى یاسایى كە دەئیت ئەو بەرگەى رابگىریت، پیویستیشە، دەیخەمە دەنگەووە كیى لەگەلدايە بادەستى بئند بکات تکیە، فەرموون كیى لەگەلدا نیه، بەكۆى دەنگ وەرگىرا، تکیە ماددەبەكی تر.

بەرپېز سەردار صباح بوزۇ ھەركى:

بەرپېز سەرۆكى ئەنجومەن.

المادة السابعة: يوقف العمل باستخدام المصطلحات التالية في الإقليم {أهداف الثورة، القطاع الإشتراكي، مجلس العدل، أبي غريب} كما و يحل مصطلح (منظمات المجتمع المدني) محل مصطلح (المجالس الشعبية و المنظمات الإجتماعية) الواردة في القانون رقم (159) لسنة 1979 المعدل.

بەرپېز كرىم بحرى عبدالله:

بەرپېز سەرۆكى ئەنجومەن.

ماددەى حەوتەم: كارپيكردن بەبەكارهينانى ئەم دەستەواژانە لە ھەريمدا رادەگىرى (ئامانجەكانى شوپرش، كەرتى سوشىالستى، ئەنجومەنى داد، ئەبى غرىب، ھەروھە دەستەواژەى (رپيخراوھەكانى كۆمەلگەى مەدەنى) جيگەى دەستەواژەى (ئەنجومەنە گەلەكان و رپيخراوھە كۆمەلایەتەكان دەگريتەووە كە لە یاسای ژمارە (159) ی سالى 1979 ی ھەمواركرادا ھاتووە.

بەرپېز سەرۆكى ئەنجومەن:

تکیە تۆزىك شەرحى بەكن.

بەرپېز سەردار صباح بوزۇ ھەركى:

بەرپېز سەرۆكى ئەنجومەن.

ئەو یاسایە كە دەرجووە وئامازەى پيكراو، لەچەندین ماددە لە سالى 1979 دەرجووە، لەو كاتەدا تەبیعی ئایدۆلۆژىای ئەو كاتە، ئیشتراكیەت بووە، ئەھدافى سەورەى تیدابوو، مەسەلەى ئەبى غرىبى تیدابوو، ھەروھە موستەلھاتەكانى ئەوكاتەى كە ھەبووە، المجالس الشعبية و المنظمات الإجتماعية ھەبووە، پاش سالى 1991 و پاش سالى 2003 كە سیستەمى حكوم لەعیراق گۆرا، تەبیعی ئەو موستەلھاتانەش گۆرا،

بۆ نموونە المجالس الشعبية و المنظمات الإجتماعية لهلاى خۆمان، ئىستا منظمات المجتمع المدني بهكارديت، لويه ئه و ياسايه بهباشى دهزانين كه موسته له حاتانه بگۆردرين، هه ندىكىشى لابدرين، سوپاس.

بهريز سهروكى ئه نجومه:

ئهو ماددهيهش مفهومه ئه گهر كهس ئيعترازى نيه، ده يخه مه دهنگه وه، كىي له گه ئدايه بادهستى بلنڊ بكات تكايه؟ فهرموون كىي له گه ئدا نيه؟ بهكوى دهنگ وهرگيرا، تكايه ماددهيهكى تر.

بهريز سهردار صباح بوزو ههركى:

بهريز سهروكى ئه نجومه:

المادة الثامنة: تحل عبارة (رئيس الإقليم) محل عبارة (رئيس الجمهورية) و عبارة (مرسوم رئاسة الإقليم) محل عبارة (مرسوم جمهوري) و عبارة (مجلس القضاء) محل عبارة (مجلس العدل) مع حذف عبارة (مجلس قيادة الثورة) أينما وردت في قانون الإعداء العام لغرض تطبيق أحكامه في إقليم كردستان.

بهريز كريم بحرى عبدالله:

بهريز سهروكى ئه نجومه:

ماددهى هه شته م: زاراوهى (سهروكى ههريم) جيگهى زاراوهى (سهروكى كۆمار) وزاراوهى (مه رسومى سهروكايه تى ههريم) جيگهى زاراوهى (مه رسومى كۆمارى) و زاراوهى (ئه نجومه نى دادوه رى) جيگهى زاراوهى (ئه نجومه نى داد) ده گريته وه وپراى به كارنه هينانى زاراوهى (ئه نجومه نى سه رگردايه تى شوپرش) له ههر كوئيه كى ياساى داواكارى گشتى دا هاتبيت به مه به ستى پياده كردنى حوكمه كانى له ههريمى كوردستان.

بهريز سهروكى ئه نجومه:

ئهمهش ماددهيهكى پيوسته به هه مان شيوه، بۆ هه مواركردنى ئه و قانونه، ئه و موسته له حاتانهى كه ئامازهى پيكر، وهكو كاك سهردار باسى كرد، ده بى له و قانونه دا لابيچين، مجلس قيادة الثورة نه مينين، له كوئيندر ناوى رئيس الجمهوريه هاتبيت، له بهر ئه وهى ئيمه ههريمين سهروكى ههريم به كاربيت، المجالس الشعبية و المنظمات الإجتماعية هاتبيت ناوى كۆمه لگاي مه ده نى دادهنرين، ئه گهر كهس ئيعترازى نيه، ده يخه مه دهنگه وه كىي له گه ئدايه بادهستى بلنڊ بكات تكايه، فهرموون كىي له گه ئدا نيه، بهكوى دهنگ وهرگيرا، تكايه ماددهيهكى تر.

بهريز سهردار صباح بوزو ههركى:

بهريز سهروكى ئه نجومه:

المادة التاسعة: لا يعمل بأي نص قانوني أو قرار يتعارض مع أحكام هذا القانون.

بهريز كريم بحرى عبدالله:

بهريز سهروكى ئه نجومه:

ماددهى نويمه: كار به هيج ده فتيكى ياسايى يان برياريك ناكريت كه پيچه وانهى حوكمه كانى ئه م ياسايه بى.